

Ytmiljödepartementet (fiktivt)

Promemorian Sanktionsavgift vid försenad ytförändring

Ytskyddsmyndigheten har tagit del av promemorian Sanktionsavgift vid försenad ytförändring (Ytm 2026/107) och yttrar sig enligt följande. Yttrandet avser anmälningsplikten för ytförändringar enligt YSFS 2023:3, där en ytförändring ska anmälas inom 30 dagar.

Myndigheten förstår syftet med förslaget. Anmälningsplikten är en förutsättning för att Nationella ytregistret ska spegla verkligheten, och det finns i dag ett antal ytförändringar som anmäls för sent eller inte alls. Myndigheten bedömer att problemet är verkligt men att sanktionsavgift är ett ingripande medel som kräver noggrann avvägning.

Enligt 2 § i förslaget ska en sanktionsavgift tas ut när anmälan kommer in mer än 30 dagar efter ytförändringen. Myndigheten noterar att fristen i YSFS 2023:3 räknas från ytförändringen och inte från den dag då verksamhetsutövaren fick kännedom om den. Promemorian bör ange om fristen ska räknas på samma sätt i sanktionsbestämmelsen och om det finns något undantag för fall där förseningen beror på förhållanden som verksamhetsutövaren inte kunnat råda över.

Myndigheten vill framhålla att ett införande av sanktionsavgift kräver tydliga regler om vem som beslutar, hur beslutet ska motiveras och hur det kan överklagas. Promemorian föreslår i 4 § att avgiften bestäms av myndigheten utan att det anges vilken enhet eller vilken befattning som beslutar. Myndigheten föreslår att beslutsbefogenheten i ett sådant ärende läggs på avdelningschefen för regler och tillsyn, i enlighet med hur vitesföreläggande och återkallelse av certifiering beslutas i dag.

Förslaget i 5 § om avgiftens storlek, 1 500 kronor per påbörjad vecka upp till högst 15 000 kronor, innebär att avgiften kan bli hög för en liten verksamhet men låg för en stor. Myndigheten föreslår att avgiften i stället anges i förhållande till ytans area eller antalet registreringspliktiga ytor, så att den blir proportionerlig. Myndigheten vill också peka på att en fast avgift per påbörjad vecka kan ge incitament att undvika en anmälan i stället för att göra den snabbt.

Enligt 6 § ska sanktionsavgiften inte tas ut om verksamhetsutövaren rättar förseningen inom 14 dagar efter att ett föreläggande meddelats. Myndigheten anser att denna bestämmelse är värdefull och föreslår att den utvidgas till att även gälla den första anmälan som lämnas efter påminnelse. Myndigheten noterar att tidsfristen i övrigt i tillsynen normalt är 60 dagar, och att promemorian bör förklara varför fristerna i sanktionsregeln är kortare.

Myndigheten föreslår att avgiftsintäkterna från sanktionsavgifter inte används inom myndighetens anslag utan redovisas som inkomst för staten. Det förhindrar att myndigheten får ett ekonomiskt intresse i att besluta om avgifter. Myndigheten föreslår vidare att promemorian anger hur intäkterna ska följas upp i årsredovisningen.

Myndigheten noterar att förslaget inte innehåller någon bedömning av hur många anmälningar som kommer att omfattas. Under 2025 genomfördes 214 tillsynsbesök, 37 förelägganden och 3 vitesföreläggande, och inga viten dömdes ut. Myndigheten bedömer att ett införande av sanktionsavgift skulle medföra fler ärenden men att antalet är svårt att uppskatta utan närmare underlag. Myndigheten föreslår att promemorian gör en sådan uppskattning och jämför den med de planerade 35 till 40 förelägganden som myndigheten prognostiserar för 2026.

För verksamheterna innebär förslaget en ny kostnadsrisk vid försenad anmälan. Promemorian uppskattar att cirka 6 400 registreringspliktiga ytor var oregistrerade när YSFS 2023:3 trädde i kraft, och att en del av dessa fortfarande ska registreras. Myndigheten anser att en sanktionsavgift i första hand bör motverkas genom enkla anmälningsrutiner, till exempel en påminnelse i e-tjänsten Anmäl ytförändring, innan avgifter införs.

Ytskyddsmyndigheten tillstyrker inte förslaget i nuvarande form. Myndigheten förordar att ett införande av sanktionsavgift föregås av en utvärdering av anmälningsplikten, som enligt YSFS 2023:3 ska göras senast 2028-09-01, och att förslaget omarbetas enligt de synpunkter som angetts ovan. Yttrandet har beslutats av generaldirektören Kerstin Wallgren efter föredragning av chefsjuristen Linnéa Forsberg.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Kerstin Wallgren. I den slutliga handläggningen har även överdirektören Lars-Göran Edfeldt deltagit. Föredragande har varit chefsjuristen Linnéa Forsberg.

Kerstin Wallgren

Linnéa Forsberg